

N.º SOLT
5
CÈNTIMS

Veu de la Plana

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÈNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.
Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.º

Tota la correspondencia a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DISAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

RENAIXENSA

Un significat moviment regionalista, es hui notat per tota Espanya; per aquesta Espanya tiranica y carmentjada per l'opresor poder central.

Fins en la propia Castella, surgix el regionalisme, protestant contra la roïn y diabòlica conducta dels governants.

«La Voz de Castilla» «órgano defensor del regionalismo castellano», insertá dies passats un coratjós article, ab ferma protesta d'eixa colla de magansesos que baix la vesta de representants y vetlladors dels interesos comuns de la nació, aten per tota preocupació als seus asuntos particulars, en vistes a omplir ses respectives alforjes.

El moviment regionalista que actualment es promogut en Valencia, Catalunya, Vascongades, Galicia, Mallorca, Asturias etc., no cap dúcte que s'encaminat a restablir les antigues nacionalitats autonòmiques y ses propis y respectius idiomes y lliteratura, esforçanse titànica-ment per aventar la maléfica cendra que l'ambició y despotisme dels Austries y Borbons varen enramar damunt d'ells cuand constituiren l'unitat nacional despòtica.

Y si tota restauració pre-supon un conjunt de fets e interesos oblidats o en decadencia, que despertant de nou els pensaments y voluntats dels homens els excita a fer respectar lo que la incuria o el menys-preu els havia negat, es per demés llógich que s'heu reconeixer els fundaments y antecedents ab que les avant-dites manifestacions s'apoyen pera creure que son de tot punt justes y il·legítimes.

Tota manifestació lliteraria arguix un idioma y no s'concebix lo llenyatje sinse un poble qu' el parle; d'aon se despren que la esmentada renovació y manifestació, suscité en la ment, la idea d' una activitat pretèrita, qu' induix a restablir y fer surgir la vida práctica.

Nosaltres, no entenem per única patria la grand y variable extensió de territori que s'pòsa baix la mateixa bandera, obedint tan sols a un govern la vera patria a nostre entendre, es lo poble aons havem naixcut, lo sagrat lloch que anue los recorts y anyorances de nostra existencia; lo resguart, aon descansan nostres avant-passats, la que va rebre l'acoronament de nostre bresol al agruntarse, la que fundix nostres families ab lo llaç del amor...

Tenen puix los fets qu' enumerem, un aspècte històrich-polítich y tun altre geogràfich, d'intimes relacions; aguellés ab los anals de les antigues Nacionalitats ibèriques, hui reignes espanyols; estos últims, ab los llimits dintre 'ls quals l'existencia de les sus-dites Nacionalitats a ella unides, hi hagué de realçarse.

D'aon se despren que s' molt llegítima y llógica, la conducta seguida per valencians, catalans, etcétera, etc., ab lo sant fi d'aixecar y restablir sa propia independencia, y sons respectius idiomes, vetllant per la purea dels mateixos, després de tres segles de centralizació rampló y absorbent.

Pareixen rebelarse aquelles previssores paraules del grand En Jaume I, establidor de la Patria Valenciana, que va dir als fiills varóns de Na Violant en 9 de Giner del any 1248, cas de ser cridats a la successió de sa Corona: «Que ni l'ajuntaren ab Castella, ni li reconegueren superio-

ritat de cap lley...» Com pronosticava nostre gran En Jaume I lo que havia de susuir...

Pareix sonada la trompeta de nostra revindicació.

Trevallem ab coratje, seguim vía dreia en la tasca mampresa, auixém lo cataléptich somni mortal que tan de temps ens ha tingut paralçats e inactius, desvellem nostres energies; en llontanança, surt l'estrela de la victoria. Un esforç, qu' alplèga l'hora anelada de nostre deslliurament.

LEGO.

Copiem y traduim de *El Debate* del día 9 de Maig, el següent article:

«Factor necessari

Tot moviment regionalista deu contar ab un factor important: com lo regionalisme catalá.

Estudiant en ell apendrem a realitzar llabor positiva d'afirmacions.

Los regionalistes catalans practiquen habitualment el principi conforme ab quin no se (destruix) ab profit y garanties d'estabilitat, si no lo que se (sustituix).

Avans de protestar contra alguna invassió del centralisme, creen en sa comarca el orgue que ha de suplir ab ventaja les funcions del polp caciquil. Avans de reclamar la personalitat política y administrativa de sa regió, la ressuciten y reconstituïxen sabent que no es prou el borrar sentiments, les llíriques aspiracions y els arqueologismes lliterari-històrichs. S'han capacitat y en especial capaciten a la regeneració nova pera que Catalunya siga capás de regirse

propriament, En assó van davant de les atres regións; les quals, si un Govern descentralitzador, les concedira de sòpte, l' autonomia, no podrem fer ús de la mateixa, y acás ni tan síquera ho intentaren, com no han pretengut establir la mancomunitat qu' es concedí ab caracter general, encara que sols Catalunya s' hatja aprofitat de la concessió.

Puix com a força política eficient y foguejada pera lluitar contra el caciquisme Central. ¿Quí desconeix el valor del Regionalisme catalanista?

Los partits de turno ho saben bé. La derrota de 1907, cuand en tot lo Principat no lográ acta ni de senador ni de diputat ningun conservador ni lliberal, parla ab molta elocuencia en tal sentit. Y si per diversos motius s' ha atenuat, ben poch per sert, aquella manifestació del divorci que separa a Catalunya dels partits tur-nants, el divorci seguí lo mateix camí, tan absòlut y radical com allavors.

No amagarém qu' els regionalistes cataláns consagren massa temps y excesiva insistència a cuestións discutibles, quín hora no ha alplegat, fins poder calificarse al present de biçantines, y que no mereixen pendres en consideració al tractarse d' actuacions "práctiques y del moment".

Passe y encara está bé, que 'n llibres u conferencies se pro-pague la teoria de les nacionalitats; mes convertirla en article d' un programa minim y portarla a un manifest electoral mos sembla estéril y casl infantil. Urgíx obtindre en primer lloch la descentralizació, l'autonomia pera totes les regións, y després alplegará l' hora de preocuparse sobre si constituix o no, Andalucía, una nacionalitat.

Afortunadament l' experiència ens permet aguardar que en les Corts, y tal vegada a fora de les Cambres, els Regionalistes catalans han de contribuir a cuant signifiqui ressurgiment del regionalisme en les demás regións espanyoles.

Colaborant efectivament, ab lo senyor Maura durant la discussió del projecte de Lley d' Administració local, y tan de bona fé, y tan intensament, que 'n Catalunya se

tenia per conservadors al senyor Cambó y als seus amichs, y en Madrid se díá catalanista al senyor Maura.

En 1909 lo senyor Cambó proposá al senyor Maura una companya propagandista, per tota la nació, pera donar a coneixer l' ideal del Regionalisme.

En diferents ocasións els Regionalistes cataláns s' han dirigit a Galicia y Extremadura y a altres regións, que per desgracia, estaven tartament esclavitzades a la tiranía caciquil, y no respongueren com s'nn pròpit interés y el de Espanya requerien...

Es evident, y homens de tan subtil sentit practich com els cataláns, no poden desconeixer que l' arma única eficaz de que han abusat contra ells los seus adversaris, ha segut el sofisma de pintarlos com enemichs d' Espanya o com solicitadors de irritants privilegis.

¡Indigna calumnia! A destruírla, a apoyarse en les altres regións y a aljudarles en la tasca de sa lliberació a donar, en apretada massa ab les comarques germanes, la batalla al centralisme, Catalunya, els regionalistes cataláns se troben de segur decidits. Si surgix un moviment serio en pró el Regionalisme, el concurs catalá no ha de faltar.

SBNSE CDMENTARIS."

¡Avant sempre!

Atenent al préch de l'autor
respectem la ortografia, tal
com va.

N. de la R.

Per fi, Castelló, l' hermosa ciutat de la Plana conta ja amb un periodich que surt a la palestra per defensar la llengua que hen heretat dels nostres pares, i quan VEU DE LA PLANA va vindre a les meues mans, vatj sentir una alegría gran, una joia inmensa porque venien a omplir un buit que feia temps se obserbava; pero vet aquí que vatros, jovens que estimen lo llenguatge del vostre poble, este buit l' hen salvat ya, i plens de fé i d' amor per les vostres tradicións, hen posat en práctica la sublime idea que algún día, potse no molt tart, servirá per a ser la mes gran honra,

gloria i defensa de la ciutat de Castelló.

¡Avant sempre! no tinguessen per jamai seguía lo camí comensat, que Deu i la Patria ja hu premiarrán. Si 'ls vostres enemichs vos ataquen, si 'ls que no senten palpit en lo seu cor les vibres del patriotisme vos volen posar obstacles, vatros, joventud que canten les glories i grandeses del poble que vos ha vist naixe, continueu fermes a la bretxa fins derrotar an esta alta generació sutil i sense ideal.

Vatros sou un esprit nou, no sou com estos redentors aprofitats, qu' exploten la credulitat i sensillesa de la gent, no sou com estos que pregonen l' amor fals ni tampoc com los que se serveixen de la política per a enreguir-se i donar-se bona vida, no, vatros aixequen una bandera molt mes gran, molt mes noble, porque es la mes verdadera e inspirada en sentiments verdaderament altruistes i patriotics, i per aixó precisament vos excito per a que continuesen sempre en la vostra empresa porque ademes de derrotar als enemichs de l' independencia regional, donaren una lliçó a tantissims *pancistes* que contemplen indiferent lo porvenir de la regió valenciana, i 'ls demostrareu les vostres pures conviccions, al mateix temps que glorificareu a la Patria que vos estima.

Estic segur que no necessitaveu lo meu crit ¡d' avant!, pero admeteu-lo, porque surt del pit d' un com vatros, d' un que pensa com vatros i que desitja que la rica llengua valenciana esdevingui i perduri sempre tiomfal. Y com he vist que vatros heu donat lo primer pas per conseguir-hu, lo meu cor catalá i enamorat de la dolça parla germana, s' ha alegrat, porque encara que eixe poble no es ma propia patria seixa, es un poble germá i ademes, es lo bresol d' algo molt estimat.

L' únic que 'm queda dirvos avui es que continuesen en la vostra tasca posant alta, ben alta, drete, ben drete, la bandera valenciana que 's lo símbol mes sagrat dels vostres patriotics amors.

HEIC.

Tortosa, Maig 1916.

L' hon

UN PROE

Una emi
francesa; M
publicat un
esta pregun
rit després
menteje, ai
elegides se
damunt de
solga a cont
des, que la i
vos acompa

Francame
des jovens y
viure obsesi
y el desig d
ble que no s
dotor Mard
seu argume
francesa, so
vol de verita
la experienc
les ciencies,
ta falsetat d
que ham des
ham conseg

Pero es p

VERSOS DE PATRIA

AL REYNE VALENCIA.

*Ya a traició, ya a traició, ¡oh patria aimada!
te féren en lo còr mortal ferida,
y munes el calvari de la vida
d' espines la teua anima prenyada.*

*Vil extrany te comtemple abandonada
en ton somni letargich adormida,
y clavada te en tú sa ma homicida
perqu' eres pera dell terra preciada.*

*Si sentes sét de llibertat y gloria,
mòstrali dignament passats agravis
recordant tristes fulles de l' historia,
paraules de pietat en vostres llabis,
la força de la raça, la memoria,
la inquebrantable fe de nostres sabis.*

Enrich d' Yvernois.

L' home a la Dona

UN PROBLEMA

Una eminentíssima periodista francesa, Mlle. Marie Laparcerie ha publicat un follet dedicat a contestar esta pregunta: «¿Com encontrar marit després de la guerra?» Y argumenteje, aixina: «El número de elegides será curt. Urgix puix, per damunt de tot, que cada una se resolga a contarse entre les privilegiades, que la idea *¡yo vullch casarme!* vos acompanye per tot arreu».

Francament, si les fadrines y viudes jovers y no jovers, se limiten a viure obsesionaes per el pensament y el desig de casarse, es mol possible que no se casen, encara que 'l doctor Mardeu, en el que apoya el seu argument la brillant escritora francesa, sostinga que «tot lo que 's vol de veritat se conseguix», perque la experiencia, que 's datora en totes les ciencies, mos fa vore la manifestata falsetat d' esta teoria. ¡Les coses que ham desitjat ab deliri... y que no ham conseguit!

Pero es possible que 'l problema

no estiga ben plantejat per Mlle. Laparcerie. La guerra, entre atres resultats, tindrà el de obrir a les dones moltes portes que fins ara tenien tancades en el comerç, la industria, la banca, els ferrocarrils, etc. etc. Pera les dones no será com fins ara, en algunes, el matrimoni la resolució del problema económic. Es possible qu' entonces siguen els homens els que necessiten casarse pera viure.

Apart d' assó está el pleit sentimental y romantich. Y en eixe sentit es mol possible que tinga raó la espiritual escritora francesa.

Dies passats me feu molta gràcia una caricatura que viu publicá en una revista, també francesa. Una senyoreta guapíssima y elegantment vestida, del brás de un home, curro y coixo. Sentades en un banch, mirant passar la parella dos senyoretas jovers també y tan guapes com aquella y com aquella de modals y pressencia distinguidíssima. Una d' éstes dia a l' altra:

—¡Qué sort la de X...! ¡Conseguir un marit cassi sancer!...

MANEL BELLIDO Y RUBERT.

Atovadúres centralistes

L' odiós centralisme abatolle les energies locals, enmiganya 'l llest desenroll de les activitats comarcanes, seme 'els brots iniciaors de millores câ no duptarho pogueren esclatar flayrosament a la revòlta de llur asahonat temps en escullades branques de regeneració y grandea.

Son a manta 'ls perjuins que 'l centralisme 'ns fa arreplegar dins lo terré polític, en lo qual mos fá baquegar de riure vore a cualsevol Alcalde del nostre reyalme abocar desde la cadira presidencial barbarismes castelláns a cabassaes, donant mal de ventre sense voler als seus conciutadans, quins se maravel·len escoltant la desbromá 'n trontoll de paraules, quals lletres no s' apequen les unes a les altres ni en cola. Y si ací s' arrematave tot ya estava bé, lo jocant es que la mar de vegaes, per alló de qu' en terra de cecs lo tort es lo rey, pot tot assó regolfarse 'n profit vanitós d' algún empleat foraster, que d' ells ne tenim enramats una fotracá.

Mos dirán câ fi de plantar les fites a dit abús hui necessari, pâ d' aixó s' establissen les escoles obligatories de llengua castellana, satisfent en llurs aules la precissió que tenim d' entendremos tots los peninsulars ab una rónega parla. A d' aixó hem de dir com a respòsta que 'ns satisfá fermament deprendre coses que no sabem encara del tot; pero be pogués també 'l Govern, que pera demanar dinés pareix un grapat de lliures de sangoneres, posar estudis dels idiomes regionals, y que desde 'ls Governadors d' hasta lo darrer escrivent o polissero forasters, se calfaren un poc lo cap avans d' esser endreçats açí; y aixina sense necessitat d' interpret coneixerien més a fons nostres antigues institucions, la naturalea del nostre clim, les necessitats en les quals naveguem.

Tancare 'l article parlant de que 'n l' ordre económic lo Poder Central mos té fets una calamitat. Pera escançar miquinories com la demolició d' un edifici públic, vendre bens comunals, obtindre subvencions grosses o xicotetes y altres pareguts assunts, se necessita fer molta faena y prendre moltes suaes en anaes y

vengudes, pera vindre a rebre la concessió allà *als quinze del colombró*.

En diferents ocasions no pots mamprendre festes de grat estimul y rialler pervindre perquè d' allà dalt mos han posat impostos tan goniosos que vé a costarnos més l' espart que l' escurá.

No pot servir de conhort que diguen nostres adversaris c' al no esser ells d' ací tenen més imparcialitat pâ jutjar de lo nostre; perquè eixa traça de tartaboquets contra les buanyetes c' alguna vòlta 'ns ferixquen, tot se torne palla de faves al costat dels perjuins en quemô la peguen homens que no están aveats a les nostres costums y condicions. Y per tant no son ells prou quí pa llaurarnos lo benestar, ni están ben entesos en l' art de governarnos.

ALMUGÁVER.

SECCIÓ ARTÍSTICA

Del Monument a Cervantes

El Poble

En Espanya podem dir que apenes si existix ambient artístich, referintme al públich.

Els bous, la política caciquera y el indiferentisme tenen fondes arrails qu' omplin sancera l' atenció de casi tota la gent.

Joseph Ortega y Gasset te dit, que pera qu' Espanya despèrte, te que passar per una época grand de curiositat intelectual.

Ara diguenme, puix, si en estes condicions el poble espanyol n' enten d' art.

El Jurat

Se done 'l cas trist, que un jurat que ha d' elegir de tres bocetos del Monument a Cervantes el definitiu, solte el fallo podem dir que casi sense haverlos estudiat. (Admitin que 'l jurat fora competent). Y arremate premiant el mes roïn dels tres y de la majoria que se presentaren. Puix fon un desacert; en primer lloch el escullirlo pera el fallo darrer rechant al del *blóch* de artistes que ere al nostre entendre el mes espanyol y propi de la llavor cervantina.

Els Artistes

Al premiar el boceto de Conllant Valera y Martínez Zapatero, quede descartat el de Anasagasti e Inurria que se esperave per tots que serie el premiat.

Davant de tan grand *bunyola* del jurat els alumnes de la Escola de Arquitectura de la Cort y els intellectuals espanyols han protestat ab dignitat que 'ls honre.

Lliguem nostra fôrca encara que chicoteta a la protesta que anomenem.

GRECO.

Despertar

Nostre resurgir es ya naixcut esplendorós; anide en nostres cors l' alegria per tan faust aconteiximent; y som plenament feliços al contemplar l' empenya lluita, que noblement sostenen les principals regions Espanyoles, en defensa de ses llibertats perdudes, y ab lo motiu justissim de recobrar ses furs vilment robats, per un mal rey tantes vegades malahit, que lográ ferirnos ab son decret nefast, caent esclaus de ses exigencies torpes, y sumits per llarch temps en una sopenya folla qu' ens inutilitza pera la lluita, y feu quedar nostre coneiximent desvariât per complet.

Hui despertem animosos al deganat gemech del caragol guerrer que aviat crida nostre esforç preçís, y ab son crit estertor pareix plorar la dixadeç d' alguns sons fills, que descastats fuchen torpement del sacrifici que se impone a tota cósta, si no volem pasar per la vergonya denigrant de vorè morir nostra causa regional, la mes santa y justa de cuantes existixen al mond, y son venerades ab lo major respecte. No esquiven puix germans la noble lluita ya empenyada, y oin sumisos la veu de la patria qu' en lo llit del dolor amargament demana nostra ajuda. Es la mare la que suplicant crida un remey pera son mal de gravetat cuidadosa, es ella, la que sempre fón carinyosa y deferent ab nosaltres y no titubeja

en sacrificarse heroicament per nostre bé; la que cuida forem feliços y lográ després de grands esforços, anarem al cap de les nacions en el armonios concert de la civilització. No es puix humà dirla sumida en l' abatiment mes trist després d' eixes demostracions de carinyo y nobles sacrificis. Devem formar cuand antes batallons aguerrits de valerosos patriotes, que al crit magestuós de «Vixca el reine llevanti» s' apresaren a empunyar les armes vençedores del dret y la justícia, y envestin sens mires al perill, contra eixe monstre odiós del centralisme, que preté aufegarnos ab ses garres indomables de fiera salvatge, logrem donarli segura mort, y haurem conseguit a un temps, salvar nostra mare de tot cuidadós mal, y rompre les cadenes de nostra esclavitut que tan ens humillen y avergonyixen.

MOSSEN.

Castelló, Maig 1916.

AMPARÍN

Recorde que cèrta nit per mitant giner, respirant l' atmósfera gelá, crúa, pasejavem per front a la casa aon habitava la meua Amparín. En el campanar sonaren les dotze, l' hora senyalá pera retirar yo la carta qu' ella m' havia de deixar en la reixa.

Pasetjant pasetjant, me parí a encendre un çigarro y sense que ningú poguera observar-me, després de apagar el misto replegui la carta promesa qu' estava al rincó opost al que allumenava el fanal; l' alegria no cabia dins de mí.

El company parlava... no se qué y yo ho afirmava en senyes mentre tocava aquella carta que s' esbarava dels dits.

Posèedor de lo que cregui flor amorosa, no podentme contindre li diguí al amich: «En donar esta volta te deixes, Jaumet; puix tinch moltes llisóns pera demà y además vullch llegir un drama valencià».

¿Un drama valencià? digué Jaumet extranyat; y es que lo mateix

ell que la m desconexu ta. Puix sé valencià tit prer».

Mentres m transcurri u al cantó de com anaven Ricardo.

Havia des ma casa, un siós en sabe en lo paper en lo café m a llegir baix ¿Qué sorpre «Olvida y p de Delfín.

nostres rela En els ull me dirigi a qui furiós la si havera de les desdijes

Caigui des y mentres carta fosca... de pena que corrien per emborronant

—¿No con Ricardo Ros

—¿Ricardo viu en la pla

—No, nó, vingué el dia

—¡Ah! ¿hú cortechar a Delfín?

Ell mateix anys qu' está poch a poch mella que l' mort y quicás Al morir ha panteó vol qu de «Un dram

—Conque

—Sí, uns dixam record

Tin llástim cant—no me ¿Son culpable haixquen exi

Y el mol ca dre una fortu ençes de col

ell que la majoria dels valenciàns desconeixen les lletres de la terra. Puix sé, proseguí: Un drama valencià titolat «L'ombra del ciper».

Mentres mon pensament volava... transcurrí un instant y al arribar al cantó del carrer, despedintse com anavem me digué: Fins demà, Ricardo.

Havia desde aon se separarem a ma casa, una trosà llarga y jo ansiós en saber lo qu' ella estampara en lo paper blanc perfumat, entrí en lo café mes pròxim y me possí a llegir baix la llum que moria. ¡Qué sorpresa vaig rebre al llegir: «Olvida y perdona Ricardo, soch de Delfin. Tallaes pera sempre nostres relacions. Amparo».

En els ulls plorosos, lentament me dirigí a casa, y ya en ésta, tanqui furiós la porta del carrer com si havera deixat a la part de fóra, les desdijes de la falsetat.

Caigui desplomat en la mecedora y mentres contemplava aquella carta fosca... negra... les llàgrimes de pena que brotaven de mons ulls corrien per els negres ringlons emborronantlos.

—¿No coneixies tú al meu amic Ricardo Rosell?

—¿Ricardo Rosell? Es hu que viu en la plaça Llombart?

—No, nó, un primet, serio, que vingué el dia de la paella...

—¡Ahl! hu que volia o arribá a cortejar a Amparo la muller de Delfin?

Ell mateix. ¡Cuant te sufrí! Sis anys qu' está malalt; consumintse poch a poch tal volta per una... femella que l' ha arrastrat fins la mort y quicás ni s' enrecorde d' ell. Al morir ha dit que damunt de son panteó vol que graben uns versos de «Un drama Nou».

—Conque versos?

—Sí, uns versos que diuen....; dixam recordarlos.

Tin llástima—día Amparo suplicant—no me pegues més, Delfin. ¿Son culpables nosatros de que t' haixquen exit mal els negocis.

Y el mol canalla després de perdre una fortuna en la casa de joch ençes de cólera els pegá la gran

palisa a Amparo, Delfinet y a la criá.

Pasava el entèrru del infortunat Ricardo per front a casa Amparo, ésta que ho sabia s' asomá al balcó y no pogué menys qu' esclatar en un plor amarguissim. Al chiquet que tenia en braços se le ocurrí tirar un ram de flors que portava en ses manetes; a temps que caigueren al mig de les de la corona.

Lo que mes l' impresioná a Amparo fon quant visitá el panteo els versos de «El drama Nou».

.....sols ignore
si te odie qual dechò si t' adore.

AURELIO PUIG USINA

¡¡Fenomenal Escándalo!!

Fon promogut l' altre dia en l' establiment de «El Morito» per un comprador que demaná una botella de «Champagnette» contestantli En Lluís Catalán ¡que s' havia arrematát.

No vullgué dirli al comprador que s' estava esperant un vagó de botelles demanaes a tota velocitat.

Nostre home arrematá a punyals al pobre Lluís, y a no intervindre els vehins, hi ha una hecatombe.

¡Cavallers, el colmo del Champagnete!»

A este pas, així com ara costa la friolera de 1'40 pesetes, quantsevol dia, estarà a l' alça dels aeroplans.

De la nostra historia

Les Tropes Valencianes en lo Sigle XVII

Per constituir un curiós record históric dels últims temps de la época foral del nostre Regne, anem a ocuparnos breument de la organisació militar valenciana disposta per lo Decret de 7 de Maig de 1643.

L' exèrcit del Regne devia constar de huit mil infants, distribuïts en huit tersos de a deu companyies d' a cent soldats cada una. Dels

huit tersos s' havien de formar dos en esta ciutat, tres en la part de Llevant y els atres tres en la de Ponent.

Cada companyia se dividia en quatre escuadres, a les órdenes d' un cabo cada una d' éstes. El armament de cada companyia era: trenta piques, cuarenta cinc arcabuzos y vinticins mosquets.

Dos voltes cada any, en mars y en setembre, devien reunir-se les deu companyies de cada ters pera pasar revista. Cada ters estava baix les órdenes d' un mestre de camp.

Estes tropes no podien ser obligades a prestar atres servicis que els relatius a la defensa del Regne y dins de la seua demarcació.

La oficialitat del exèrcit valencià disfrutava de alguns privilegis, com el de no poder ser obligats a servir en atre punt, el us de armes defensives, el de no estar obligats a exercir oficis públics, etc.

B.

De (La Libertat.)

Avis interessant de la Joventut Regionalista de Castelló als llauradors y viticultors de la provincia.

Haventse propalat, sens dubte de bona fé, que la terrible plaga del mildew havia fet sa aparició en les vinyes moscatell de Benicassi. la Joventut Regionalista ha nomenat una comissió de sa Secció d' Agricultura pera qu' anara a la vèhina població a fi de confirmar o rectificar dita terrible noticia.—Del detengut exámen resultá que les fulles qu' han donat orige a d'aquesta suposició no están atacades per lo mildew y la cremadura que presenten es produida per l' acció del gregal furiós de dies arrere y molt principalment per l' excessiva acides del sulfat de coure no prou neutralitzat per la cals en la confecció del caldo bordelós.

Huí per huí no hiha una sola taca de mildew en les vinyes de Benicassi y pòden estar ben tranquils los alarmats viticultors d' aquell terme.

¡De cap a un pesebre!

En la resenya que fa «La Tribuna» de la correguda de bous celebrada recient-ment en Sevilla, mos dona la següent notícia, la que mereix ser coneguda de tot lo mond.

«La cabeza del toro «Vencedor», del cual le fué concedida la oreja al trianero, ha sido cortada por orden del «Subsecretario de Instrucción pública», Natalio Rivas».

¿Qué vos sembla?

Aixó es vetllar en pró de la cultura...

Així acamina la pobra Espanya, tirá per crànchs... que 'n lloch de preocuparse per lo problema de la ensenyança tan perduda y desquiciá, com ho reclama lo sagrat carrech (hui substituït) que li es encomanat, y preocuparse en buscar el migs de fer mancar el immens número d' analfabets que per desgracia tant abundan, distrauen tota s' atenció en fomentar el denigrant espectacle dels bous, que a tant baixa esfera mos nivelle, y rendir pleitesía a un mom-florita de tratje ridicul, que no fa altra cosa que quatre desabrides e incoherents pantomimes davant d' una fera en constant exposició de sa vida.

Mes tornant a lo de avans. Esperem que l' honorable cap de «Vencedor» figurará en l' antesala de Subsecretaria, entre aquelles figures tieses y graves que hi han en el palau de Foment. Pero sinse disputa, els grands servicis portats a la cultura espanyola per el Sr. Belmonte, mereixen cosa mes soná y nosaltres s' atrevim a brindarli la idea al senyor N. Rivas per si li complau. ¿Per qué no se fá una suscripció nacional entre tots els Centres de primera y segona ensenyança y aixina podria el Sr. Rivas alçar una estàtua al seu torero favorit, colocantla en el vestibul del palau de Foment?

Es lo menys qu' el chich se mereix y el seu digne admiraor pot fer per ell.

Lector: Aquesta y no altra es la llavor que podem esperar dels centralistes en be de nostra estimada Espanya avergonyida...

COMENTARIS

Habém rebút un atent B. L. M. de lo President de la Acadèmia Valencianista del C. E. y M. Agrahim la invitació que mos ha fet y lamentém no haver pogut assistir.

Hem vist un eixemplar dels «Goigs a la Mare de Deu de Lledó», escrits per nostre benvollgut amich, el il·lustrat bibliotecari d' esta capital, En Lluís Revest.

Per la molta aglomeració de original no els publiquem ara, conforme nostre desig.

S' ha publicat, en esta ciutat, una obreta titolá «Ilusión d' un soldat». Se tracta d' un monòlech en vers y es l' autor Vicent Breva Branchadell. S' ocuparem mes detengudament.

El Ajuntament, en los confeccionats presuposts pera 'l present any, invertix 600 ptes. com a subvenció a la «Biblioteca Popular Valenciana» que 's publica en Barcelona baix la direcció de nostre benvollgut company y paisá En Joseph Ribelles Comín, per lo que tan sols lloances mereix aquest acord per el interès que la Corporació Municipal demostra en pró de la cultura valenciana.

En tot el respecte degut, preguem al senyor Peris fasa d' ordenar la divulgació dels eixemplars de la esmentá publicació, puix es verament llastimós que mentres podien ser repartides per les Societats de Castelló y ser llegits, siguen tirats a un racó de la casa de la Ciutat.

Esperem del digne Alcalde será servit el complau-remos en este prech.

Tenim que donar als lectors una bona nova. El Tribunal Suprem ha declarat anulá l' acta del distrit de Girona per aon, aparentment, fon derrotat el senyor Masó, regionaliste.

Així, puix, en nova lluita se decidirá quí ha de ser el representant en les Corts, de Girona.

De cor felicitem a nostres amichs d' allá per l' acte de justícia que s' els ha fet y esperem ab confiança el triomf de nostra causa en la ciutat germana.

En la sessió que 'l Ajuntament celebrá lo dia 10 del corrent mes, acordá per unanimitat, el donar un vot de gracies a nostre benvollgut mestre En Gaetà Huguet, per els treballs qu' en pró del mateix te portats a efecte.

Verament mos complau y satisfá.

CONCURS

A contar del 22 de Abril «VEU DE LA PLANA» obrigué el següent concurs:

TEMA

«Descripció del descobriment de les Amèriques per Colón. Influència de Valencia en tal descobriment.»

BASES

- 1.ª A este concurs poden concurrir tots los chichs y chiques d' este Reyne de 9 a 15 anys d' edat.
- 2.ª Los treballs que 's presenten serán escrits en valenciá.
- 3.ª Los treballs anirán tancats en un sobre, este sobre portará un lema que será el mateix en que anirán firmats los treballs. Acompanyará al treball un sobre mes petit y dins una carta que continga nom y apellidos del concursant y domicili.
- 4.ª Los treballs anirán dirigits a la redacció de VEU DE LA PLANA.
- 5.ª El temps pera presentació de treballs finará lo dia 31 de Maig.
- 6.ª Se publicará el treball premiat y el retrato de l' autor.

Se nomenará un jurat format per persones competents.

El premit será un estuig de dibuix que regalará hu dels de casa.

Imp. de Joaquín Barbera

Línea

T

Servici fix

Travesia
Telegrafia se
matí. — De
met'en Barc
Pera inf

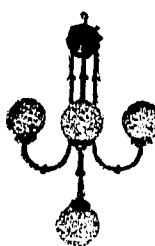
Ed

Relonges de
gafes de
PREU

L'

:: Llu

Complet s
gues, Colors,
quinaries.
Venta ex

Inmens surtit
Fornillos.
Complet s
Lampis

Línea de Vapors

TINTORÉ**BARCELONA**Servici fixo y semanal entre Castelló y Barcelona
PER LO MAGNIFICHI VAPOR**FRANCOLI**Travesia rápida.—Llum eléctrica en tot lo barco.—
Telegrafia sens fils. — EXIDES: De Castelló, Dumege 11
matí. — De Barcelona, Dimats vesprá. La càrrega s' ad-
met en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ

Paseig Colón, 11.—BARCELONA

RELONGERIA

♦ ♦ DE ♦ ♦

Eduard Parés

GONZALEZ CHERMÁ, 76

Relonges de les millors marques, cadenes, dijes, ulleres y
gafes de totes classes. Gemelos Teatre y camp.**PREUS SENS COMPETENCIA****Drogueria****L' ARAGONESA**

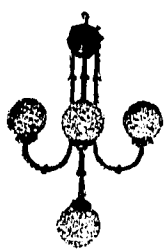
= DE =

:: Lluís Gomez Molinos ::

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

Complet surtit en perfumeria del pais y extranjer. Dro-
gues, Colors, Barnisos, Pincells, Articles fotografichs y ma-
quinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA

Lampares**OSRAM**

A 1'90 Pesetas, de 5 a 50 bujías

Marca wolfram a 1'40 ptes. de 5 a 50

» Vulcan a 1'30 lámpara

» Madrid a 1'30 ptes. »

Inmens surtit en aparatos pera gabinete, saló y menjador

Fornillos, Planches, Cazos y Estufes eléctricos

Complet surtid en material pera instalaciós

Lampisteria de PERE FECED

González Chermá, 78

PETRÓLIO Y GASOLINAde la casa **VILELLA**, de Reus

DE VENTA:

ENRICH TARREGA

Plaza de Tetuán.—CASTELLÓ

Insecticida RODRIGUEZContra el Poll-roig, Serpeta, Pulgons, Fumagina, Negreta
y cuants insectes y criptógames ataquen al taronger, lli-
moner, oliveres, pomeres y demes arbres.

APROBAT son empleo per R. O. de 30 de Giner de 1912.

DEPOSITARI:

En **Joseph Vaquer Gomis**

Paseig de Morella, 5

CASTELLO

Panyeria y Sastreria

DE

Antoni SolivaAltes novetats en géneros pera caballer
ressibits pera la present temporá.

Confecció esmerá y preus economichs

Colón, 11.—Castelló

Diu BUSUTILque tots els elegants compren en sa casa. ¿Sabéu per qué?
perque **BUSUTIL** es el que ven mes ba-
rato, te més surtit de modes y se contenta en que el seus
compradors estiguen contents encara que pergue.

Moderna y Lujosa Confiteria y Patisseria

DE

Vicent BlascoEspecialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de
fruta.**González Chermá, 56**

URALITA-ROVIRALTA

Piçarra artificial d' amiant y portlant comprimit pera Teulaes, revestiment de parets humides y cel rás.
Planches especiales de 120 per 150 centímetros pera cubertes de poca pendent.
Pera preus, mostres y condicions de venta a

ROVIRALTA Y COMPAÑIA. S. EN C.—INGENIERS.—BARCELONA

Depòsit en Castelló a càrrech de J. B. Valls Climent.—Alloza, 135

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tóta afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarrros, per crònics que siguen.

Venta en Farmacies y centres de especifichs. En Castelló FARMACIA DE JOAN A. PASCUAL, Gonzáles Chermá, 66

BAR ANGLES

Establiment reformat a la moderna. Servici esmerat. Sopars pera eixides de teatre y cine.

Cerveces y eixarops del país y extrangers.

Dumenge Montesinos

González Chermá, 44

Casa de SANCHO GERMANOS

(SUCESSORS DE ENRICH TÁRREGA)

Gran surtit en comestibles fins y en tots los géneros concernients al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la present época.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry

36, Plaça de la CONSTITUCIÓ, 36

Sabateria

DE

JAUME GONZALEZ

Calçats de última novetat. Especialitat en el calçat a la mida.

Immens surtit en calçats de lujo.

20, Ensenyanza 20

Elixir Gomenol Climent

Es el millor antiséptich de les vies respiratories

Curen radicalment els Catarros crònics y aguds. Tos, Bronquitis, Asma, Grippe, Resfriads y totes cuantes enfermetats radiquen en l'aparat respiratori.

Depòsit en Castelló: Victori Aparici, Pi y Margal, 17

BAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de les millors marques, Cerveces del país y extrangeres.

Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra

G. Chermá, 84 — Castelló

Transports de totes classes

Màquines, calderes, y ferros per tonellaes. Conductora especial y embalaor de mobles.

J. VIDAL Y FIGGS

Pi y Margall, 57 y Obelisco, 8.—Castelló

EDUARDO VICIANO

PAQUETERIA. — MERSERIA — ALTES NOVETATS
Tires bordaes desde 10 céntims vara. Gran surtit en colls «Pierrot» «Olga» y corbates «Nortón».

Caballers 1 y Colón, 20

Llibreria Religiosa-Escolar

DE

FRANCESCH S. SOLER

Nou y modern establiment. Material de dibuix y escriptori. Llibres de texto pera escoles y demés objectes ab la matjor economia posible.

5, Colón, 5

Gorreria

= DE =

CONSUELO CARRIÓN

Immens surtit en gorres a 0'60 ptes.

Gran varietat en tota classe de gorres.

Plaça del Rey En Jaume, 31

BASAR DE FERRETERIA Y QUINCALLA

Especialitat en objectes pera regals y de peixca.

Lo millor surtit en palmitos pera la present época.

Emili Martí.—Colón, 27

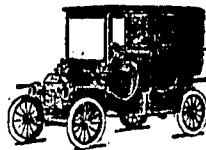

Automóviles Castellonesos d' Alquiler || Garage: Lluís Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de BICICLETAS. Automóviles de propietat. Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fosos. Stock Michelin.

RUSSELL ECROYD NEILD

Nou y grand taller, Lluís Vives, 12 al 20 y Escultor Viciano, 14 al 26.—CASTELLÓ

Me envi
casa, que ti
¿?

ANY 1

N.º 50

5

CÉNTIMOS

Castelló, a
Fora, trime

PARI

Cualsevo
anirá cregut
som un men
aixina com
dins la corre
merç, se rec
de cualsevo
y que 'n la p
pre a tot' hor
tedjar més o
encarrilant l'
darreres con
eixa traça pe
dir que nosa
cap l' enroni